

“Is het zo goed genoeg?”

Demonstratie mest uitrijden in Nijeholtwolde

De demonstratie mest uitrijden bij loonbedrijf Van den Akker te Nijeholtwolde was bedoeld om te laten zien hoe je met moderne apparatuur zonder te veel insporing mest in de grond kunt brengen door te bemesten met slangaanvoer. Dit met het oog op de regelgeving voor 2012. Afgaande op de bevindingen zal het niet gemakkelijk worden om aan de eisen te voldoen, zo bevestigden ook enkele AID'ers.

Het draiboek was mooi: zes bemestercombinaties met slangaanvoer, waaronder de Vervaet Hydro Trike van Poland, de Challenger-rupstrekker van Brak, enkele gewone trekkercombinaties plus als toetje de tankcombinatie van Van den Akker met zodenbemester erachter. De demo was georganiseerd door het praktijknetwerk 'Alternatief sleufvoetemachine op zandgrond'. De eisen voor het uitrijden voor 2012 op slecht draagkrachtige zand- en veengronden zijn bekend. De mest moet (bodemvolgend) worden ingewerkt in sleufjes van maximaal vijf centimeter breed bij een minimale elementsafstand van vijftien centimeter. Ook op de kop-einden moet de mest netjes in de grond worden gebracht en mag de bemester niet nalekken. Twee AID'ers waren uitgenodigd om hen een beeld te geven van de praktijk en

om alvast hun oordeel te vragen over het geleverde werk volgens de komende richtlijnen en mee te denken over een redelijke handhaving.

Valse start

Machine nummer één kreeg dunne mest te verwerken. De aanvoer op het korte stuk was zodanig dat hij te weinig snelheid maakte op het eerste stuk. Even niet op gerekend en een te hoge gift, dus de gleufjes overvol en de mest breed uitvloeiend. “Zoiets moeten we gaan afkeuren”, klonk het van de zijde van de AID'ers. Op de terugweg toonde de trekker met Agrometer-bemester beter werk. De trekker stond achter op Continental 1050 SVT-banden, met grovere en ruimer geplaatste nokken dan de bekende Michelins. “Dat

kost hem de zode", werd er gezegd. Daar dacht de loonwerker echter heel anders over. "Deze banden zijn breder dan de Michelins, hebben een heel hoog draagvermogen en lossen altijd goed. Prima banden, die Continentals." Commentator Herman Krebbers van DLV Plant benadrukte dat de machine al keurige geultjes trok, maar dat het iets dieper had gemogen. "We moeten ons vooral positief richten op het doel, namelijk het terugdringen van de ammoniakemissie. Als iedereen zich daar met een positieve grondhouding voor inzet, halen we de doelstellingen. Aan een negatieve grondhouding, met de kantjes eraf lopen en de kans dat we uiteindelijk de eisen niet halen, hebben we niets."

De praktijk is echter hard, zoals een loonwerker nog even benadrukte. "Reken maar eens uit, drie trekkers, drie man, 60 liter diesel per uur en een machine voor pakweg € 250,- tot € 275,- per uur. En boeren die voor die prijs een zo hoog mogelijke capaciteit vragen."

Aan de ketting

Adel verplicht: Geertsema, uiteraard met een Claas-trekker en een Roelama-bemester, bracht het er beter van af. De Roelama had grotere schijven en wist beter in de grond te dringen. Ook waren de spuitmondjes wat vlakker naar beneden gericht. Geertsema kreeg dickere mest uit een andere put, maar ook hij kreeg niet alle mest in het sleufje. Omdat die dik was, lag het er mooi bol bovenop. Toch was er nog enige discussie over de plekjes waar het even breder dan vijf centimeter was uitgespuuterd of gelopen of was uitgelopen in de bandensporen. "Als we puur naar de wet kijken - er mag geen mest breder dan vijf centimeter liggen - zou dit officieel afgekeurd moeten worden", luidde de reactie van de AID'ers. "Het hele beeld wordt meegenomen en dan krijgt dit werk het voordeel van de twijfel. Een krappe voldoende hier", was de conclusie. Rimpels alom, want het lag er toch best mooi bij?

Geertsema reed op banden met de maat 800/65R32-achter, ook op een spanning van 1,0 bar. "Dan heb je toch even wat meer trekkracht, zeker in klei met een plakkende slang op akkerland", aldus de loonwerker. Het moet gezegd: de insporing was hier niet navenant groter dan bij de 1050's.

Minder insporing

Poland kent het spelletje en trok zijn baantje probleemloos. Daarbij moet gezegd: hij had niet het slechtste deel van het perceel. Commentator Herman Krebbers tipte natuurlijk het voordeel van de tussenopslag op het kopeind aan en het voordeel van GPS-stuurgeleiding. Natuurlijk waren er de nodige reacties. "Mooi zo'n buffer, maar met ons start-en-stop op het kopeind ben je ook zo weer op snelheid. Zoveel capaciteit scheelt dat echt niet hoor", hoorden we. Poland geeft zelf een capaciteitswinst van twintig procent aan. Het bedrijf kan het weten. De insporing was zo op het oog minder dan bij een trekker, maar ook hier: je drukt wel volvelds aan. Bovendien was de voorband wel erg slap. "Staat altijd op 1,3 bar,

◀ Geertsema vangt de krachten van het keren met de slang op het eind op met een ketting. Zijn Claas stond op 800-banden. Op 1,0 bar deden ze het hier goed.

◀ De Conti's hebben grove nokken. Er was vrees voor te veel beschadiging van de zode, maar Brak is er erg tevreden over. Goed lossend, een hoog draagvermogen en breder dan de Michelins.

◀ De Agrometer-bemester trok met de kleine schijven te ondiepe geulen en de naar achteren gerichte spuitmondjes sputterden de mest te breed uit voor de eis van vijf centimeter. Er zijn grotere schijven leverbaar.

achter rijden we op 1,0 bar", werd er gezegd. Achteraf bleek er slechts 0,65 bar in de voorband te zitten. Niet voldoende opgepompt na het transport op de dieplader, kan gebeuren. Het werk was goed. In het midden zelfs zo goed dat je helemaal geen mest meer boven zag komen, dus rezen er alom twijfels of de gift daar gehaald was. De Roelama had net als de andere machines twee verdelers. Herman Krebbers had net uitgelegd dat twee verdelers bij een dergelijke breedte een must is voor een goede breedteverdeling. De computer gaf de streefwaarde keurig aan. Weer wat om over te discussiëren.

De tweede Agrometer kreeg dikkere mest en vergelijkbare omstandigheden met de Roelama-combinatie van Poland en Geertsema. Het beeld was nu beter. Natuurlijk moesten enkele loonwerkers al rijdend even op de elementen gaan staan om te kijken of ze dan diep genoeg konden komen. "Er moeten toch grotere schijven op. Dit geultje is zo te klein om voldoende binnen de vijf centimeter te blijven", was het oordeel van de loonwerkers ter plekke. Die schijven zijn er. De Challenger-rups van loonbedrijf Brak vormde nu het hoogtepunt. De machine was achter uitgevoerd met dubbele montering, omdat alle gewicht (op het kopeind) achterop hangt. Rechthout mooi smal en geen insporing. Nu het kopeind. De critici stonden daar al klaar. "Dat wordt niet wat." Maar dat werd het wel, want Brak stak niet ineens om, maar draaide in twee keer flauw steken om. "Dat doet hij in de praktijk nooit zo, dat kost veel te veel tijd", was de spontane reactie. Maar Brak doet dat dus wel zo. "Wij rijden op wens met deze combinatie op uurtarief en nemen dan deze tijd. De boer weet dat vooraf. Hij heeft de keuze: zo met minder insporing of met de gewone trekker." Waarna hij eraan toevoegde dat de meeste boeren (dus) de gewone trekker laten komen.

De tank

En dan was er natuurlijk nog de 16.000-liter-Schouten-tank met Vredo-zodenbemester erachter. Die trok strak werk en maakte de geulen groot genoeg om de mest te bergen. "Dat is wat we eigenlijk willen als je echt de emissie zo laag mogelijk wilt houden", gaf Herman Krebbers aan. De AID'ers knikten instemmend. Zo'n bemester is smaller en je kunt meer druk zetten. Als we het allemaal zo willen, dan is er nog het een en ander te doen. Dit beeld redden we niet met de huidige brede bemester met slangaanvoer. Bij deze patstelling stokte de discussie. Vragen over breder dan vijf centimeter uitlopende mest omdat je (meer) water toevoegt, omdat het regent of omdat de sleepslang er bij het afwerken dwars over de geultjes sleept. Dat bleek allemaal officieel niet te mogen.

Over het insporen was nog niet veel gepraat. Je zag echter dat de tank op nog niet eens zulke slechte ondergrond toch zo'n vijf centimeter inspoorde en de grond naast de banden ook nog eens circa vijf centimeter opstuwde. "Kijk, daarom hebben we in deze streken de bemester met slangaanvoer nodig. Het gaat hier anders niet", luidde één van de reacties. De Vries uit Heulicum trok als laatste zijn baan. Hij presteerde gelijkwaardig aan zijn collega's.

Controle grootste zorg

De toon was gezet. Het zal niet meevallen de controles te doorstaan als conform de letter van de wet op de vijf centimeter breedte zal worden gehandhaafd. De opmerking van de AID'ers dat ze het hele beeld in de beoordeling meenemen, was aan de ene kant geruststellend, maar je bent dan wel afhankelijk van de mate van tolerantie.

Intussen hadden al enkele loonwerkers ons aangesproken over de gevolgen van de controles. Vooral de boetes voor de boeren baren hen zorgen. Getallen van tien en twintig procent korting op de premietoelag werden ons toe-

◀ De Roelama haalde hier in dikkere mest een voldoende. De grotere schijven trokken toch wat grotere geulen en de mondjes legden de mest er egaler en smaller in.

◀ De Challenger beperkte slim de beschadiging van de zode door twee keer te steken. Op het rechte eind was het voordeel van de rups te zien. Twee smalle sporen zonder noemenswaardige insporing.

◀ De Hydro Trike van Poland leverde keurig werk af. Er waren twijfels of de gift in het midden voldoende was. Het capaciteitsverschil kon de machine in twee omgangen niet laten zien.

vertrouwd. En boetes van 25.000, 40.000 en 60.000 euro. "Wat moet je als je klant zo gekort wordt? Voor dat geld kun je de combinatie beter in de schuur laten staan. Je hebt hier gezien hoe lastig het is om met de modernste apparatuur aan de officiële regels van volgend jaar te voldoen", vertelde iemand. Een paar gaven aan dit toch van tevoren met de boeren door te nemen en vast te leggen, om claims te voorkomen. Krebbers sloot af met de opmerking dat we toe moeten naar een gezamenlijke instelling om goed werk te leveren in plaat van capaciteitrijden voor een zo laag mogelijke prijs. Dat is volgens hem de weg om het op de rit te krijgen.

Tekst & foto's: **Gert Vreemann**